

Tržište osiguranja u balkanskoj regiji u prvoj polovini 2023. godine

Po većini parametara Srbija je u sredini

Po rastu premije osiguranja u evrima u prvoj polovini 2023. godine u odnosu na isti period prethodne godine, najbolja je Bugarska sa oko 26%, dok je najmanje poraslo tržište Rumunije, samo tri odsto

VEĆINA KOMPARATIVNIH ANALIZA TRŽIŠTA OSIGURANJA u okolnim zemljama se najčešće svodi na zemlje bivše Jugoslavije uz dodatak Albanije, Bugarske i Rumunije.

Iako se graničimo sa Mađarskom, i imamo dosta zajedničkog, ona je obično ignorisana. Takođe, iako je Grčka najposećenija strana zemlja za nas, o kojoj naši ljudi najviše znaju, gotovo nikad nema poredenja njenog tržišta osiguranja sa našim. Zato će ova analiza pored Srbije uključiti 4 okolne zemlje koje nisu u Evropskoj uniji (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Severna Makedonija i Albanija) i 6 okolnih zemalja članica EU (Slovenija, Hrvatska, Mađarska, Rumunija, Bugarska i Grčka).

S&P rejting

Kreditni rejting predstavlja mišljenje o kreditnom riziku u narednom periodu i podrazumeva procenu sposobnosti i spremnosti izdavaoca da pravovremeno i u potpunosti izmiruje svoje obaveze prema kreditorima. Kreditne rejtinge dodeljuju institucije specijalizovane za proce-

Piše: BRANKO PAVLOVIĆ, član IO Globos osiguranja i predsednik Udruženja aktuara Srbije

nu kreditnog rizika, poznate kao agencije za kreditni rejting. Jedna od najpoznatijih svetskih rejting agencija Standard & Poor's je dodelila rejting svim okolnim zemljama. S&P ocenjuje kreditni rejting države na osnovu sveobuhvatne kvalitativne i kvantitativne analize, koja uključuje ocenu efikasnosti institucija i političkih rizika, ekonomske strukture i izgleda rasta, eksterne pozicije države, mogućnosti održavanja fiskalne ravnoteže, nivoa i promene javnog duga, kao i efikasnosti i kredibiliteta monetarne politike. Za ocenu kreditnog rejtinga koriste početna slova abecede „A“, „B“, „C“, „D“, pri čemu se ocena „AAA“ tumači kao najbolja, a ocena „D“ kao najgo-

ra, po sledećem redosledu: AAA, AA, A, BBB, BB, B, CCC, CC, C, CD i D. Od rejtinga AA do CCC, javljaju se dodatne ocene sa znacima „+“ i „-“, tako da je npr. za BBB rejting BBB+ najbolji, sledi BBB i najgori je BBB-. Rejtinzi od AAA do BBB su investicioni, dok su od BB do D rizični za investiranje.

TABELA 1.

Rejting zemalja izvan EU na kraju 2022. godine

Okolne zemlje (i Srbija) izvan EU	S&P rejting (2022.)
1 Albanija	B+
2 Bosna i Hercegovina	B
3 Crna Gora	B
4 Severna Makedonija	BB-
5 Srbija	BB+
PROSEK	B+

Kao što se vidi iz Tabele 1, u kojoj je prikazan S&P rejting zemalja izvan EU na kraju 2022. godine, Srbija ima rejting BB+, koji je najbolji u grupi okolnih zemalja izvan EU. Prosečni rejting u ovoj grupi je

B+, tako da je Srbija 3 nivoa iznad proseka. U Tabeli 2. je prikazan rejting druge grupe zemalja koje su u EU. Slovenija je znatno bolja od ostalih sa AA- rejtingom, dok je prosek rejtinga ovih zemalja BBB. Ukupni prosečni rejting za svih 11 posmatranih zemalja je BB+ što je jednako rejtingu Srbije.

TABELA 2
Rejting okolnih zemalja u EU na kraju 2022. godine

Okolne zemlje u EU	S&P rejting (2022.)
1 Bugarska	BBB
2 Grčka	BB+
3 Hrvatska	BBB-
4 Mađarska	BBB
5 Rumunija	BBB-
6 Slovenija	AA-
PROSEK	BBB

Tokom 2023. godine S&P rejting okolnih zemalja se nije mnogo promenio, samo Hrvatska se popravila i u nekom trenutku dostigla rejting BBB+.

Premija

TABELA 3
Premija osiguranja u prvoj polovini 2023. godine

Okolne zemlje (i Srbija)	Premija (mil. EUR)
1 Grčka	2.651
2 Mađarska	2.099
3 Rumunija	1.829
4 Slovenija	1.622
5 Bugarska	1.156
6 Hrvatska	853
7 Srbija	670
8 Bosna i Hercegovina	250
9 Severna Makedonija	120
10 Albanija	104
11 Crna Gora	60

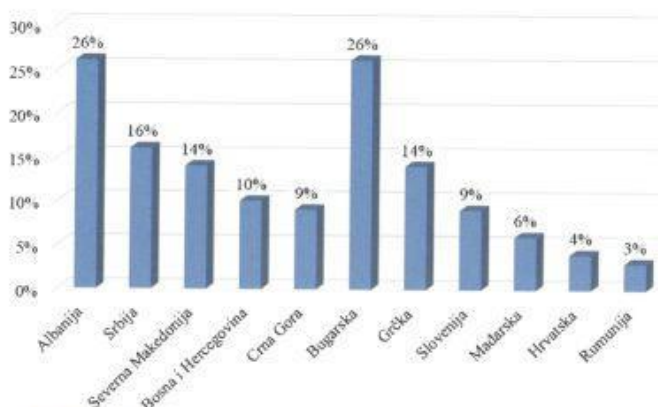
Po veličini tržišta osiguranja okolne zemlje se mnogo razlikuju, što je i očekivano s obzirom na veličinu zemalja, njihov broj stanovnika, kao i nivo razvijenosti kulture osiguranja u pojedinačnoj

zemlji. Najveće tržište je Grčka, sa više od 2,6 milijarde evra premije u prvoj polovini ove godine, dok je najmanje tržište u Crnoj Gori sa premijom od 60 miliona evra. Tržište osiguranja u Hrvatskoj je trenutno samo oko 27% veće od srpskog tržišta, dok je sredinom 2022. godine bilo veće skoro 60%. Moguće je da uzrok tome prelazak HANFE u 2023. godini na izveštavanje na osnovu naplaćene premije, umesto na osnovu fakturisane. Tržište Srbije je za oko 25% veće od zbira tržišta ostale četiri zemlje izvan EU, dok je znatno manje od ostalih okolnih zemalja iz EU.

U tabelama 4 - 9. date su rang liste najvećih osiguravajućih kompanija po premiji u prvoj polovini 2023. godine na tržištima okolnih zemalja izvan EU, Srbije i Hrvatske.

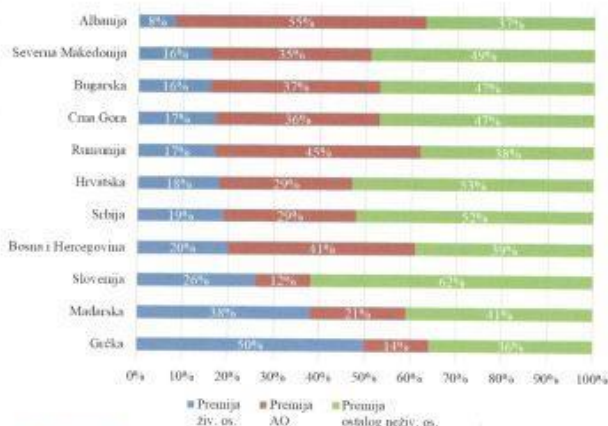
Rast premije

Po rastu premije osiguranja u evrima u prvoj polovini 2023. godine u odnosu na isti period prethodne godine, najbolja je Bugarska sa oko 26%, dok je najmanje poraslo tržište Rumunije, samo tri odsto. Albanija je takođe pokazala rast od 26%

GRAFIKON 1

RAST PREMIJE OSIGURANJA U PRVOJ POLOVINI 2023. GODINE
u odnosu na isti period prethodne godine

GRAFIKON 2

UČEŠĆE PREMIJE POJEDINIHR VRTA OSIGURANJA u ukupnoj premiji tržišta posmatranih zemalja u prvoj polovini 2023. godine

u evrima, prvenstveno zbog jačanja kursa leka u odnosu na evro u prethodnih godinu dana sa 119 na 106 leka za evro. Prosečan rast u pet zemalja izvan EU je bio 15%, dok je prosečan rast u okolnim zemljama EU iznosio 10%. Prosek u svih 11 zemalja je 12%. Srbija je na 3. mestu rang liste po rastu premije tržišta osiguranja, malo iznad proseka 5 zemalja izvan EU i znatno bolja od proseka svih 11 okolnih zemalja. U prethodnih 5 godina, najveći realni rast premije je zabeležen na bugarskom tržištu, oko 66%, a najmanji u Mađarskoj samo 16%, što je verovatno posledica značajne devalvacije mađarske forinte u istom periodu.

Učešće premije životnog i AO osiguranja

Veće učešće životnog osiguranja, odnosno manje učešće obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u ukupnoj premiji osiguranja ukazuje na razvijenost tržišta osiguranja. Kao što je prikazano na Grafikonu 2, najveće učešće premije životnog osiguranja ima Grčka, oko 50%, dok je najmanje učešće u Albaniji, samo oko 8%. Zanimljivo je da BiH (20%) i Srbija (19%) imaju veće učešće životnog osiguranja od 3 okolne zemlje u EU, Hrvatske (18%), Rumunije (17%) i Bugarske (16%). Najmanje učešće osiguranja od autoodgovornosti ima Slovenija (12%), dok je najveće u Albaniji (55%). Srbija ima ovo učešće oko 29%, isto kao Hrvatska i znatno bolje od dve zemlje u EU, Rumunija (45%) i Bugarska (37%).

Penetracija osiguranja

Penetracija osiguranja je odnos ukupne premije tržišta osiguranja i bruto domaćeg proizvoda. Može da posluži kao pokazatelj razvijenosti tržišta osiguranja. Veća penetracija znači da je tržište razvijenije. Prvi put u istoriji, penetracija na svetskom nivou, dostigla je 7% u 2021. godini. Najveću penetraciju imali su Kajmanska ostrva (21,0%) i Hong Kong (19,6%), dok je u okolnim zemljama, bez obzira da li pripadaju EU ili ne, znatno manja. Penetracija osiguranja je prikazana na slici 1.

Najveća penetracija osiguranja u šest okolnih zemalja u EU u 2022. godini, bila je u Sloveniji i iznosila je oko 4,7%, što je znatno iznad prosečne penetracije zemalja centralne i istočne Evrope, koji je iznosio oko 2% ili iznad proseka posma-

tranih 11 zemalja (2,1%). Vrlo malu penetraciju je zabeležila Rumunija, samo oko 1,2%, što je skoro duplo manje od proseka okolnih zemalja. Srbija je i po ovom parametru u sredini rang liste, za samo nekoliko stotih delova procentnih poena iznad Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Najnerazvijenije tržište osiguranja je i po ovom kriterijumu u Albaniji, gde je penetracija osiguranja oko 1%.

Zaključak

Tržišta osiguranja analiziranih 11 zemalja su potpuno različita po gotovo svim parametrima, čak ni najveće kompanije ne pripadaju istim evropskim grupacijama. Ipak, na osnovu prikazanih podataka može se zaključiti da je Srbija po svim parametrima u sredini posmatrane grupe.

SLIKA 1 Penetracija osiguranja u 2022. godini

4,7%	Slovenija	4,7%
	Hrvatska	2,5%
	Grčka	2,3%
	Mađarska	2,3%
	Bugarska	2,2%
	Srbija	1,9%
	Crna Gora	1,9%
	Bosna i Hercegovina	1,9%
	Severna Makedonija	1,6%
	Rumunija	1,2%
	Albanija	1,0%

IZVOR: XPRIM (2023); INSURANCE REPORT XVI - ISSUE 1/2023 (26)

TABELA 4.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Srbiji u prvoj polovini 2023. godine

SRBIJA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Dunav	157
2	Generali	95
3	DDOR	63
4	Triglav	50
5	Wiener	47
6	Globos	31

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Generali	33
2	Wiener	25
3	Dunav	17

TABELA 5.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini 2023. godine

BOSNA I HERCEGOVINA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	ASA Central (Fed.)	28
2	Adriatic (Fed.)	22
3	Euroherc (Fed.)	20
4	Sarajevo (Fed.)	18
5	Croatia (Fed.)	11
6	Triglav (Fed.)	11

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Uniq (Fed.)	12
2	Vienna (Fed.)	11
3	Grawe (Fed.)	8

TABELA 6.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Severnoj Makedoniji u prvoj polovini 2023. godine

SEVERNA MAKEDONIJA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Eurolink	13
2	Triglav	13
3	Uniq	11
4	Sava	10
5	Makedonija (VIG)	10
6	Euroins	9

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Croatia	6
2	Winner (VIG)	4
3	Grawe	4

TABELA 7.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Albaniji u prvoj polovini 2023. godine

ALBANIJA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Sigal (Uniq)	27
2	Albsig	20
3	Eurosig	12
4	Sigma Interlbanian (VIG)	11
5	Intersig (VIG)	8

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Sigal Life (Uniq)	4
2	Insig Jeta	2
3	Albsig Jeta	1

TABELA 8.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Crnoj Gori u prvoj polovini 2023. godine

CRNA GORA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Lovćen	19
2	Sava	10
3	Uniq neživotno	9
4	Generali Montenegro	7
5	Grawe neživotno	4
6	-	-

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Wiener Stadtische životno	4
2	Grawe	3
3	Lovćen životno	3

TABELA 9.

Premija najvećih osiguravajućih kompanija u Hrvatskoj u prvoj polovini 2023. godine

HRVATSKA

NEŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Croatia	206
2	Euroherc	108
3	Adriatic	99
4	Allianz Hrvatska	72
5	Wiener (VIG)	47
6	Generali	43

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Rang	Kompanija	Premija (mil. EUR)
1	Wiener (VIG)	25
2	Agram Life	21
3	Allianz Hrvatska	20

